

Studiehandledning till Tecken som AKK (TAKK)

Innehållsförteckning

Till den ansvarige kursledaren på plats	2
Kursens upplägg.....	2
Lärandemål för kursen:.....	3
Innehåll	3
Teckenförklaringar	8
Söka tecken.....	8
Information och inspiration om Tecken som AKK	8
Bilaga 1 Förklaringar till teckenbilderna	9
Bilaga 2 Här kan du slå upp tecken.....	10
Hemsidor	10
Applikationer (appar) för smartphones och surfplattor	10
Uppslagsböcker/program	10
Vill du göra egna material med teckenbilder?	11
Bilaga 3 Läs för mer inspiration kring teckenanvändning	12
Bilaga 4 Litteratur, filmer och sånger med tecken	13
Tips för yngre barn och deras nära	13
Tips för lite äldre barn och ungdomar och deras nära	14

Den här kursen är en webbaserad kurs i Tecken som AKK - TAKK. Det är en kommunikationsutbildning där du får lära dig att använda tecken samtidigt som du talar. Du kommer också under kursens gång att få prova använda tecken i många olika kommunikationssituationer. Målgruppen för den här kursen är anhöriga och personal till barn, ungdomar och vuxna med kommunikationssvårigheter. Den webbaserade kursen är tänkt som ett

alternativ eller ett komplement till de vanliga kurser som ges inom ramen Hälsa och Habilitering i Uppsala län.

[Till den ansvarige kursledaren på plats](#)

Det är viktigt att ni utser någon på plats som ansvarar och administrerar kursen. Det kan vara enhetschefen på förskolan, korttids, boende eller daglig verksamhet. Det kan också vara habiliteringspersonal som använder filmerna som kursmaterial eller en förälder som själv gått den ordinarie teckenkursen men nu vill samla hela nätverket eller nya avlösare, ledsagare eller assistenter och använda webbkursen. Det är viktigt att du som ansvarig tittar på kursupplägget och planerar hur det ska fungera i er grupp. Hur lång tid ska man avsätta till övningsuppgiften? Ska vi ta tid att repetera vissa kapitler eller ska var och en få göra det själv? Ska vi avsluta tillfällena med att en kort stund planera för hemuppgifterna? Hur ska vi följa upp hemuppgifterna? Detta är några av de frågor du bör fundera på innan ni startar, sedan kan ni ju utvärdera och göra mindre ändringar gång för gång. Det är viktigt att ni följer upp och pratar i er grupp om de olika teman som vi har valt och hur dessa teman blir viktig just i er miljö. Prata även igenom kursmålen i gruppen, detta är bra att göra efter introduktionsfilmen. Det är högt satta kursmål och det ställer stora krav på kursdeltagaren. När vi börjar teckna i filmerna på Tema 1 – Tema 5 är det viktigt att du uppmanar alla att själv göra tecknen. När man tittar på den som tecknar på filmen så tittar man på handformen, rörelsen och platsen för tecknet, sedan imiterar man och gör lika. Det är viktigt att TAKK-kursen blir ett övningstillfälle för att själv teckna.

[Kursens upplägg](#)

Kursen består av en introduktion med en tillhörande PowerPoint-presentation som kan skrivas ut. Sedan finns fem teman med film och ett tillhörande material att skriva ut till varje kurstillfälle. Vid varje tema finns det också övningsuppgifter och en hemuppgift. Hemuppgifterna är viktiga för att komma igång och använda tecken i vardagen och målet är att ni ska kunna förbättra och utveckla den kommunikativa miljön där ni befinner er. Vi rekommenderar att ni har minst en veckas mellanrum mellan varje tema

för att ni ska hinna göra hemuppgifterna och öva på att använda tecken i vardagliga situationer. Kommunikation är livsviktigt och ni i omgivningen till personer med kommunikationssvårigheter kan göra skillnad!

Lärandemål för kursen:

Efter kursen har du

- blivit medveten om din viktiga roll som kommunikationspartner
- provat att samtala och småprata i matsituationen och använt tecken
- provat att samtala och småprata om personer och använt tecken och foton som komplement till talet
- provat att erbjuda val och använt tecken och bilder som komplement till talet
- provat att förbereda en person på vad som ska hända och använt tecken som komplement till talet
- provat att berätta om något som har hänt och använt tecken och bilder som komplement till talet
- provat att använda foton, bilder och pratkartor för att underlätta samtal
- lärt dig 300 tecken och vet var du kan söka om du vill lära dig nya tecken.

Innehåll

INTRODUKTION

- Skriv ut PowerPoint-presentationen
- Länk till film [Introduktion](#)

I introduktionsfilmen presenteras kursledarna, kursupplägget och kursmålen. Därefter ges en introduktion till Tecken som AKK. Avslutningsvis en kort introduktion om kommunikation och omgivningens viktiga roll att skapa en kommunikativ miljö för att optimera förutsättningarna för personer med kommunikativa svårigheter att vara delaktiga i sin vardag.

Tema 1: Samtala och småprata i matsituationen

- Skriv ut program
- Skriv ut teckenlistorna
- Skriv ut övningskortet
- Länk till film [Tema 1](#)

Att få delta i samtal och småprat är en kommunikativ rättighet och vi behöver därför skapa möjligheter eller förutsättningar för detta. Samtala och småprata i matsituationer kan vara vid måltider, mellanmål eller fika. Det kan också vara situationer när ni skriver inköpslista och planerar för inköp, men också när ni handlar och lagar mat. De tecken vi går igenom vid tema 1 är tecken som vi tror att man kan ha nytta av i dessa situationer. Du behöver också vara aktiv själv och välja ut i vilka situationer du ska komplettera ditt tal med tecken och vilka tecken som är viktigast för dig och din samtalspartner.

ÖVNINGSUPPGIFT: Skriv ut övningskortet och vik så att ni får två sidor, sidan 1 är med grön ram och sidan 2 är med orange ram. På filmen kan du se hur man kan öva två och två att prata och använda tecken som komplement till talet.

HEMUPPGIFT 1: Välj ut tecken och använd dem i dagliga matsituationer, frukost, mellanmål, fika, lunch, middag, matlagning eller när ni handlar.

Tema 2: Samtala och småprata om personer

- Skriv ut program
- Skriv ut teckenlistorna
- Skriv ut övningskortet
- Länk till film [Tema 2](#)

Att få delta i samtal och småprat är en kommunikativ rättighet och vi behöver därför skapa möjligheter eller förutsättningar för detta. Att samtala och småprata om personer och vad de gör kan vara en typ av samtal eller småprat. De tecken vi går igenom vid tema 2 är tecken som vi tror att man kan ha nytta av i dessa situationer. Du behöver också vara aktiv själv och

välja ut vilka tecken som är viktigast för dig och din samtalspartner. Det är särskilt viktigt att ni funderar över persontecken, dvs vilka tecken som olika personer i omgivningen ska ha, så att man kan prata om dessa personer, fråga efter dem, kommentera eller berätta sådant man vet om dem eller kanske berätta att man längtar efter en person.

ÖVNINGSUPPGIFT: Skriv ut övningskortet och vik så att ni får två sidor, sidan 1 är med grön ram och sidan 2 är med orange ram. På filmen kan du se hur man kan öva två och två att prata och använda tecken som komplement till talet.

HEMUPPGIFT 2: Välj ut tecken du vill börja använda. Använd foton, fotoalbum, smartphones eller surfplattor och prata om olika personer och vad de gör.

Tema 3: Erbjud val

- Skriv ut program
- Skriv ut teckenlistorna
- Skriv ut övningskortet
- Länk till film [Tema 3](#)

Att kunna påverka sin omgivning genom att få göra val ökar personens delaktighet. Det kan handla om att välja mellan olika aktiviteter (titta på film eller läsa bok) eller att välja mellan olika alternativ i en bestämd aktivitet (att få välja vilken film jag vill se). Val kan också innebära att man får välja i vilken ordning man gör något.

Att få göra val ökar också motivationen. I en kommunikativ miljö är det viktigt att det finns rikligt med situationer där omgivningen erbjuder val. De tecken vi går igenom vid tema 3 är tecken som vi tror att man kan ha nytta av i dessa situationer. Du behöver också vara aktiv själv och välja ut vilka tecken som är viktigast för dig och din samtalspartner. När man ska erbjuda val så är det ofta bra att man också visar bild, foton eller föremål på de val man har att erbjuda. Man kan ha enstaka bilder, valkarta eller menyer med de erbjudanden som finns.

ÖVNINGSUPPGIFT: Skriv ut övningskortet och vik så att ni får två sidor, sidan 1 är med grön ram och sidan 2 är med orange ram. På filmen kan du se hur man kan öva två och två att prata och använda tecken som komplement till talet.

HEMUPPGIFT 3: Välj ut tecken och bilder som ni använder för att erbjuda val, skapa många valsituationer i vardagen, där ni använder tecken och bilder som ett komplement till tal.

Tema 4: Förbereda inför en aktivitet

- Skriv ut program
- Skriv ut teckenlistorna
- Skriv ut övningskortet
- Länk till film [Tema 4](#)

Det är viktigt för alla människor att få information om vad som ska hända för att förbereda sig och få kontroll. Det är alltså en mycket viktig uppgift för omgivningen att informera och förbereda på vad som ska hända. Det kan också vara viktigt att få delta i planering av det som ska hända idag, imorgon, till helgen eller på lovet. Ytterligare en aspekt är att kunna berätta för andra om vad som ska hända framöver. De tecken vi har gått igenom i dagens tema, men även tecknen från tema 1 - 3 är tecken som vi tror är viktiga i dessa situationer. Du behöver också vara aktiv själv och välja ut vilka tecken som är viktigast för dig och din samtalspartner. När man ska förbereda en person så är det bra att man använder tecken, bilder och foton som komplement till tal.

ÖVNINGSUPPGIFT: Skriv ut övningskortet och vik så att ni får två sidor, sidan 1 är med grön ram och sidan 2 är med orange ram. På filmen kan du se hur man kan öva två och två att prata och använda tecken som komplement till talet.

HEMUPPGIFT 4: Välj ut tecken och bilder som ni använder för att förbereda personen inför en aktivitet.

Tema 5: Prata om sådant som har hänt

- Skriv ut program
- Skriv ut teckenlistorna
- Skriv ut övningskortet
- Länk till film [Tema 5](#)

Det är viktigt för alla människor att känna samhörighet och att vara delaktig i samtal och småprat. Det är viktigt att man skapar goda förutsättningar för att dagligen kunna ha pratstunder. Att kommentera och berätta om sådant som har hänt under dagen eller i helgen är en typ av samtal som är bra att planera in varje dag. När man småpratar om sådant som har hänt under dagen är det en god hjälp om man t ex har foton eller bilder som samtalsstöd. En kommunikationsdagbok eller en app i form av fotokalender kan vara ett bra samtalsstöd. De tecken vi har gått igenom under hela kursen är tecken som vi tror att man kan ha nytta av i dessa situationer. Du behöver också vara aktiv själv och välja ut vilka tecken som är viktigast för dig och din samtalspartner. När man ska prata om sådant som har hänt så är det bra att man använder tecken, bilder och foton som komplement till tal.

ÖVNINGSUPPGIFT: Skriv ut övningskortet och vik så att ni får två sidor, sidan 1 är med grön ram och sidan 2 är med orange ram. På filmen kan du se hur man kan öva två och två att prata och använda tecken som komplement till talet.

HEMUPPGIFT 5: Välj ut tecken och skapa/rigga många kommunikationstillfällen där det ges möjlighet att prata om sådant som har hänt. Tänk på att foton och filmer i smartphones och surfplattor ofta är motiverande att kommentera och berätta kring!

Teckenförklaringar

På våra teckenlistor ser du ritade bilder av tecken som är från Specialpedagogiska skolmyndigheten. Om du vill veta mer om det programmet så kan du gå in på deras [hemsida](#), eller på hemsidan [Ritade tecken](#). I teckenlistorna ser du också pilar och olika symboler som förklarar hur tecknen ska utföras. I Bilaga 1 Förklaringar till teckenbilderna – hur du ska röra dina händer/fingrar kan du läsa mer om detta.

Söka tecken

Om du vill söka tecken och leta på egen hand så finns det två stora lexikon som webbsidor. Den första är [svenskt teckenspråkslexikon](#), som man byggt upp på Institutionen för lingvistik på Stockholms universitet. Den andra är [Spread the sign](#). Båda dessa lexikon finns som appar och kan laddas hem i telefoner eller surfplattor. I Bilaga 2 Här kan du slå upp tecken kan du hitta fler webbadresser, appar och förslag på böcker.

Information och inspiration om Tecken som AKK

Vill du ha mer inspiration och läsa om kommunikation med tecken? Titta då i Bilaga 3 Läs för mer inspiration kring teckenanvändning. I Bilaga 4 Litteratur, filmer och sånger med tecken hittar du ännu mer exempel på böcker filmer och sånger med tecken.

Bilaga 1 Förklaringar till teckenbilderna – hur du ska röra dina händer/fingrar

	Rörelse i pilens riktning		Cirkelformig eller elliptisk rörelse		Spelande växelvisa fingerrörelser
	Upprepad rörelse i pilens riktning		Upprepad cirkelformig eller elliptisk rörelse		Upprepad handformsändring
	Rörelse fram och tillbaka		Spretande fingrar		Vinkande, samtidiga fingerrörelser
	Växelvisa rörelser		Fingrarna dras ihop		Knuten hand avslutar rörelsen
	Upprepad kontakt		Distinkt rörelseslut		Ettappvis förflyttning
					Spiralformad rörelse

Bilaga 2 Här kan du slå upp tecken

Hemsidor

- www.ling.su.se/teckenspråkslexikon
- www.spreadthesign.com

Applikationer (appar) för smartphones och surfplattor

Appar för Apple-produkter (med videoklipp):

- SignitForward,
- TSP lex,
- Spread signs

Appar för Apple-produkter (endast teckenbilder):

- Ritade tecken
- TAKK

Appar för Android-produkter (med videoklipp):

- Spread signs

Appar för Android-produkter (endast teckenbilder):

- TAKK

Uppslagsböcker/program

- "Fickhatten" - ordbok i fickformat med teckenbilder. Ansvarig utgivare: www.hattenforlag.se
- "Teckenhatten" - dvd för PC med videoklipp. Ansvarig utgivare: www.hattenforlag.se
- "Teckenkommunikation grundordbok" - ordbok med teckenbilder. Ansvarig utgivare: www.bam-sprakteknik.se
- "Titta på Tecken" - dvd för PC och Mac med videoklipp. Ansvarig utgivare: www.bam-sprakteknik.se

Vill du göra egna material med teckenbilder?

[Ritade tecken](#) är en webbtjänst. Om du köper denna tjänst kan du ladda hem teckenbilder var du än befinner dig. Via hemsidan får du även tillgång till enkla redigeringsverktyg. Du beställer Ritade tecken på hemsidan och får sedan personliga inloggningsuppgifter via e-post. När du har loggat in kan du ladda ner hela bildbasen Ritade tecken för att använda i andra program och verktyg. Ritade tecken uppdateras med nya bilder med jämna mellanrum. Du kan själv önska vilka bilder som ska ingå i nästa uppdatering genom att skicka e-post på hemsidan.

Bilaga 3 Läs för mer inspiration kring teckenanvändning

Böcker

- "Lilla boken om tecken som ett verktyg för kommunikation och språkutveckling" av Anneli Tisell, Hatten förlag, 2009. För anhöriga och personal till små barn och skolbarn.
- "Möjligheter med tecken för ungdomar och vuxna" av Maria Krafft Helgesson, Hatten förlag, 2014. För anhöriga och personal till äldre ungdomar och vuxna.
- "Babytecken" av Jessica Forsberg och Åsa Rosqvist, www.teckenparlor.se, 2011. Främst för föräldrar och andra anhöriga till små barn.
- "TAKK - Tecken som AKK" av Boel Heister trygg, www.sokcentrum.se, 2010. Främst för yrkesverksamma som vill fördjupa sina kunskaper.

Hemsidor

- www.spsm.se
- www.teckenparlor.se

Bilaga 4 Litteratur, filmer och sånger med tecken

Tips för yngre barn och deras nära

www.hattenforlag.se: Här finns skönlitterära böcker med teckenillustrationer ovanför skriften. Du kan till exempel beställa böcker om Babblarna, Pino, Ebba, Ajja och Bajja, Olle och Mia. (Babblarna, Olle och Mia, Ebba respektive Ajja och Bajja finns även med i flera av Hatten förlags språkträningmaterial).

Det finns även fina böcker med rim och ramsor:

- "Olle och Mia, Lilla rim och ramsor" - bok som innehåller 20 korta ramsor med tecken.
- "Olle och Mia, Stora rim och ramsor" - bok som innehåller 30 lite längre ramsor med tecken.

Filmer från Hatten förlag:

- Böckerna om Pino finns också som tecknade filmer.
- Sånghatten - en dvd med teckensånger.
- Hopp hatten - en dvd med rörelseglädje, med tecken.

[Bona Signum](#): Här finns två sångmaterial:

- "Kika på Ika 1", dvd
- "Kika på Ika 2", dvd

Det finns även böcker inlästa med tecken:

- "Ika läser alfons 1", dvd
- "Ika läser alfons 2", dvd

- "Mamma Mu gungar", dvd
- "Mamma Mu får ett sår", dvd

Teckenbilagor till Mamma Mu-böckerna finns att ladda ned gratis.

www.ellas.se: Här finns fyra böcker om flickan Ella. Till varje bok får man även en dvd där boken är inläst med Tecken som AKK och svenskt teckenspråk.

Böckerna heter:

- "Ellas utflykt"
- "Ella hjälper till"
- "Ella flyttar"
- "Ella, haren och trädgårdslandet"

www.teckenforlaget.info: Via denna hemsida kan du hitta flera kända småbarnsböcker med teckenillustrationer till skriften - både vanliga böcker och e-böcker.

"Peklexikon"

Både på Bona Signum och på www.ellas.se finns lexikon för barn med tydliga bilder och teckenillustrationer. På www.landskronavision.se finns lexikon om "Mat och dryck", "Kropp och kläder" samt "Små och stora djur". På www.ellas.se finns lexikon om "Frukter" respektive "Grönsaker och rotfrukter".

Tips för lite äldre barn och ungdomar och deras nära

Tänk på att några av materialen för yngre barn även kan passa vissa äldre barn. Se ovan!

[Bona Signum](#): Här finns böckerna om skolbarnen Karin och Simon, liksom böckerna om tonårsflickan Moa.

Filmmaterial som finns till försäljning är:

- "Så sjukt kär"
- "Ungdomstecken"- en film med berättelser ur ungdomars liv samt schlagermusik.

Det finns även filmer om tonårsflickan Sofie respektive om tonårsflickan Moa.

www.hattenforlag.se: Boken "Olle och Mia, stora rim och ramsor" nämndes även i stycket om material för yngre barn, men kan säkert passa även skolbarn, ungdomar och vuxna som gillar rim

På Hatten förlag finns även böcker om ungdomar och deras fritidsaktiviteter. Böckerna ingår i "Skills-serien". Det finns även en film att beställa där en berättare tecknar och berättar om ungdomarna i böckerna och deras fritidsaktiviteter.

www.goteborg.se/eldorado: Gå in på Göteborg kommuns hemsida och sök på "Teckensång med Las Doradas". Härliga pop- och schlagerlåtar med Tecken som AKK! Den går att beställa på hemsidan.

[Maria Krafft Helgesson](#): På Marias hemsida kan du läsa mer om Teckenkurser, AKK eller Tillgänglighet. Här kan du läsa mer om Sign up som sjunger rock, pop, schlager och barnvisor med tecken. Sign Up ger konserter och har en youtube-kanal med filmer med musik och tecken. Ladda ner material med sånger och ritade tecken samt få veta hur du bokar en konsert.